

॥ तैत्तिरीय आरण्यकम् ॥

॥ तृतीयः प्रश्नः ॥

ॐ तच्छुं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। दैवीः
स्वस्तिरस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्।
शं नो अस्तु द्विपदे। शं चतुष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः
शान्तिः॥

चित्तिः सुक्। चित्तमाज्यम्। वाग्वेदिः। आधीतं बर्हिः। केतो
अग्निः। विज्ञातमग्निः। वाक्पतिर्होता। मन उपवक्ता। प्राणो
हविः। सामाध्वर्युः। वाचस्पते विधे नामन्। विधेम ते नामं।
विधेस्त्वमस्माकं नामं। वाचस्पतिः सोमं पिबतु। आऽस्मासु
नृम्णन्धात्स्वाहा॥१॥

अध्वर्युः पञ्च च॥ [१]

पृथिवी होता। द्यौरध्वर्युः। रुद्रोऽग्नीत्। बृहस्पतिरुपवक्ता।
वाचस्पते वाचो वीर्येण। सम्भृततमेनायक्ष्यसे। यजमानाय
वार्यम्। आसुवस्करस्मै। वाचस्पतिः सोमं पिबतु।

ज॒ज॒न॒दि॒न्द्र॒मि॒न्द्रि॒याय॒ स्वाहा॑॥२॥

पृ॒थि॒वी॒ होता॒ दश॑॥ [२]

अ॒ग्नि॒र्होता॑। अ॒श्वि॒ना॑ऽध्व॒र्यू। त्व॒ष्टा॒ऽग्नी॒त्। मि॒त्र॒ उ॑पव॒क्ता।
सोमः॑ सोम॑स्य पुरो॒गाः। शु॒क्रः शु॒क्र॑स्य पुरो॒गाः। श्रा॒तास्त॑
इ॒न्द्र॒ सोमा॑ः। वा॒तापे॑र्हव॒न॒श्रुतः॑ स्वाहा॑॥३॥

अ॒ग्नि॒र्होता॑ऽष्टौ॥ [३]

सूर्यं॑ ते चक्षुः॑। वा॒तं प्रा॒णः। द्यां पृ॒ष्ठम्। अ॒न्तरि॑क्षमा॒त्मा।
अ॒ङ्गै॒र्य॒ज्ञम्। पृ॒थि॒वी॑ꣳ शरी॑रैः। वाच॑स्प॒तेऽच्छि॑द्रया
वा॒चा। अ॒च्छि॑द्रया जु॒ह्वा॑। दि॒वि दै॒वावृ॑धꣳ हो॒त्रा मे॑रयस्व
स्वाहा॑॥४॥

सूर्यं॑ ते नव॑॥ [४]

म॒हा॒ह॒वि॒र्होता॑। स॒त्य॒ह॒वि॒रध्व॑र्यूः। अ॒च्यु॑तपाजा
अ॒ग्नी॒त्। अ॒च्यु॑तमना उपव॒क्ता। अ॒ना॒धृष्य॑श्चा॒प्रति॑धृष्यश्च
य॒ज्ञस्या॑भिग॒रौ। अ॒यास्य॑ उ॒द्गा॒ता। वाच॑स्प॒ते ह॒द्विधे॑ नामन्।
वि॒धेम॑ ते॒ नाम॑। वि॒धेस्त्वम॒स्माकं॑ नाम॑। वा॒चस्प॑तिः

सोममपात्। मा दैव्यस्तन्तुश्छेदि मा मनुष्यः। नमो दिवे।
नमः पृथिव्यै स्वाहा॥५॥

अपात्रीणि च॥ [५]

वाग्धोता॥ दीक्षा पत्नी॥ वातोऽध्वर्युः। आपोऽभिगुरः। मनो
हविः। तपसि जुहोमि। भूर्भुवः सुवः। ब्रह्म स्वयम्भु। ब्रह्मणे
स्वयम्भुवे स्वाहा॥६॥

वाग्धोता नव॥ [६]

ब्राह्मण एकहोता। स यज्ञः। स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं
यशः। यज्ञश्च मे भूयात्। अग्निर्द्विहोता। स भर्ता। स मे
ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। भर्ता च मे भूयात्। पृथिवी
त्रिहोता। स प्रतिष्ठा॥७॥

स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। प्रतिष्ठा च मे भूयात्।
अन्तरिक्षं चतुर्होता। स विष्ठाः। स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं
यशः। विष्ठाश्च मे भूयात्। वायुः पञ्चहोता। स प्राणः। स मे
ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। प्राणश्च मे भूयात्॥८॥

चन्द्रमाः षड्भोता। स ऋतून्कल्पयाति। स मे ददातु प्रजां
पशून्पुष्टिं यशः। ऋतवश्च मे कल्पन्ताम्। अन्नं सप्तहोता।
स प्राणस्य प्राणः। स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः।
प्राणस्य च मे प्राणो भूयात्। द्यौरष्टहोता। सौऽनाधृष्यः॥९॥

स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। अनाधृष्यश्च भूयासम्।
आदित्यो नवहोता। स तेजस्वी। स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं
यशः। तेजस्वी च भूयासम्। प्रजापतिर्दशहोता। स इदं
सर्वम्। स मे ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। सर्वं च मे
भूयात्॥१०॥

प्रतिष्ठा प्राणश्च मे भूयादनाधृष्यः सर्वं च मे भूयात्॥—————[७]

अग्निर्यजुर्भिः। सविता स्तोमैः। इन्द्र उक्थामदैः।
मित्रावरुणावाशिषा। अङ्गिरसो धिष्णियैरग्निभिः। मरुतः
सदोहविर्धानाभ्याम्। आपः प्रोक्षणीभिः। ओषधयो बरुहिषा।
अदितिर्वेद्या। सोमो दीक्षया॥११॥

त्वष्टेध्मेन। विष्णुर्यज्ञेन। वसव आज्येन। आदित्या

दक्षिणाभिः। विश्वे देवा ऊर्जा। पूषा स्वंगाकारेण।
 बृहस्पतिः पुरोधया। प्रजापतिरुद्गीथेन। अन्तरिक्षं पवित्रेण।
 वायुः पात्रैः। अहं श्रद्धया॥१२॥

दीक्षया पात्रैरेकं च॥ _____ [८]

सेनेन्द्रस्य। धेना बृहस्पतेः। पृथ्या पूष्णः। वाग्वायोः। दीक्षा
 सोमस्य। पृथिव्यग्नेः। वसूनां गायत्री। रुद्राणां त्रिष्टुक्।
 आदित्यानां जगती। विष्णोरनुष्टुक्॥१३॥

वरुणस्य विराट्। यज्ञस्य पङ्क्तिः। प्रजापतेरनुमतिः।
 मित्रस्य श्रद्धा। सवितुः प्रसूतिः। सूर्यस्य मरीचिः।
 चन्द्रमसो रोहिणी। ऋषीणामरुन्धती। पर्जन्यस्य विद्युत्।
 चतस्रो दिशः। चतस्रोऽवान्तरदिशाः। अहंश्च रात्रिश्च।
 कृषिश्च वृष्टिश्च। त्विषिश्चापचितिश्च। आपश्चौषधयश्च। ऊर्क्
 सूनृता च देवानां पत्नयः॥१४॥

अनुष्टुग्दिशः षट्॥ _____ [९]

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे। अश्विनोर्बाहुभ्याम्। पूष्णो

हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि। राजा त्वा वरुणो नयतु देवि
 दक्षिणेऽग्नये हिरण्यम्। तेनामृतत्वमंश्याम्। वयो दात्रे।
 मयो मह्यमस्तु प्रतिग्रहीत्रे। क इदं कस्मा अदात्। कामः
 कामाय। कामो दाता॥१५॥

कामः प्रतिग्रहीता। कामश्च समुद्रमाविश। कामेन
 त्वा प्रतिगृह्णामि। कामैतत्तै। एषा तै काम दक्षिणा।
 उत्तानस्त्वाङ्गीरसः प्रतिगृह्णातु। सोमाय वासः। रुद्राय
 गाम्। वरुणायाश्वम्। प्रजापतये पुरुषम्॥१६॥

मनवे तल्पम्। त्वष्ट्रेऽजाम्। पूष्णेऽविम्। निर्ऋत्या
 अश्वतरगर्दभौ। हिमवतो हस्तिनम्। गन्धर्वाप्सराभ्यः
 स्रगलं करणे। विश्वेभ्यो देवेभ्यो धान्यम्। वाचेऽन्नम्।
 ब्रह्मण ओदनम्। समुद्रायापः॥१७॥

उत्तानायाङ्गीरसायानः। वैश्वानराय रथम्। वैश्वानरः
 प्रलथा नाकुमारुहत्। दिवः पृष्ठं भन्दमानः सुमन्मभिः।
 स पूर्ववज्जनयञ्जन्तवे धनम्। समानमज्मा परियाति
 जागृविः। राजा त्वा वरुणो नयतु देवि दक्षिणे वैश्वानराय

रथम्। तेनामृतत्वमंश्याम्। वयौ दात्रे। मयो मह्यमस्तु
प्रतिग्रहीत्रे॥१८॥

क इदं कस्मा अदात्। कामः कामाय। कामौ दाता।
कामः प्रतिग्रहीता। कामः समुद्रमा विश। कामेन
त्वा प्रतिगृह्णामि। कामैतत्तौ। एषा ते काम दक्षिणा।
उत्तानस्त्वाङ्गीरसः प्रतिगृह्णातु॥१९॥

दाता पुरुषमपः प्रतिग्रहीत्रे नव च॥ [१०]

सुवर्णं घर्मं परिवेद वेनम्। इन्द्रस्यात्मानं दशधा चरन्तम्।
अन्तः समुद्रे मनसा चरन्तम्। ब्रह्मान्वविन्ददशहोतारमर्णैः।
अन्तः प्रविष्टः शास्ता जनानाम्। एकः सन्बहुधा विचारः।
शतं शुक्राणि यत्रैकं भवन्ति। सर्वे वेदा यत्रैकं भवन्ति। सर्वे
होतारो यत्रैकं भवन्ति। समानसीन आत्मा जनानाम्॥२०॥

अन्तः प्रविष्टः शास्ता जनानां सर्वात्मा। सर्वाः प्रजा यत्रैकं
भवन्ति। चतुर्होतारो यत्र सम्पदं गच्छन्ति देवैः। समानसीन
आत्मा जनानाम्। ब्रह्मेन्द्रमग्निं जगतः प्रतिष्ठाम्। दिव

आ॒त्मानं॑ स॒वि॒तारं॑ बृ॒ह॒स्प॒तिम्। चतु॑र्हो॒तारं॑ प्र॒दि॒शोऽनु॑
 क्लृ॒प्तम्। वा॒चो वी॒र्यं॑ तप॒साऽन्व॑विन्दत्। अ॒न्तः प्र॒विष्टं॑
 क॒र्तार॑मे॒तम्। त्वष्टा॑रं॒ रू॒पाणि॑ वि॒कुर्व॑न्त॒ विप॑श्चिम्॥२१॥

अ॒मृत॑स्य प्रा॒णं य॒ज्ञमे॒तम्। चतु॑र्हो॒तृणा॑मा॒त्मानं॑ क॒वयो॑
 निचि॑क्युः। अ॒न्तः प्र॒विष्टं॑ क॒र्तार॑मे॒तम्। दे॒वानां॑ बन्धु॒ निहि॑तं
 गुहा॑सु। अ॒मृते॑न क्लृ॒प्तं य॒ज्ञमे॒तम्। चतु॑र्हो॒तृणा॑मा॒त्मानं॑
 क॒वयो॑ निचि॑क्युः। श॒तं नि॒युतः॑ परि॒वेद॑ वि॒श्वा वि॒श्ववा॑रः।
 वि॒श्वमि॑दं वृ॒णाति॑। इन्द्र॑स्या॒त्मा निहि॑तः पञ्च॑हो॒ता। अ॒मृतं॑
 दे॒वाना॑मायुः प्र॒जाना॑म्॥२२॥

इन्द्र॑राजा॒नं स॒वि॒तार॑मे॒तम्। वा॒योरा॒त्मानं॑ क॒वयो॑
 निचि॑क्युः। र॒श्मिं र॑श्मी॒नां मध्ये॑ तप॑न्तम्। ऋ॒तस्य॑
 प॒दे क॒वयो॑ निपा॑न्ति। य आ॑ण्डको॒शे भुव॑नं बि॒भर्ति॑।
 अ॒नि॒र्भि॒ण्णः सन्न॑थं लो॒कान् वि॒चष्टे॑। यस्या॑ण्डको॒शं
 शुष्म॑मा॒हुः प्रा॒णमु॒ल्बम्। तेन॑ क्लृ॒प्तोऽमृ॑ते॒नाह॑मस्मि। सु॒वर्णं॑
 को॒शं रज॑सा॒ परी॑वृतम्। दे॒वानां॑ वसु॒धानीं॑ वि॒राज॑म्॥२३॥

अमृतस्य पूर्णान्तामुं कलां विचक्षते। पादः षड्भौतुर्न
 किलाविवित्से। येनर्तवः पञ्चधोत क्लृप्ताः। उत वा षड्धा
 मनसोत क्लृप्ताः। तः षड्भौतारमृतुभिः कल्पमानम्।
 ऋतस्य पदे कवयो निपाति। अन्तः प्रविष्टं कर्तारमेतम्।
 अन्तश्चन्द्रमसि मनसा चरन्तम्। सहैव सन्तं न विजानन्ति
 देवाः। इन्द्रस्यात्मानं शतधा चरन्तम्॥२४॥

इन्द्रो राजा जगतो य ईशे। सप्तहोता सप्तधा विकृष्टः।
 परेण तन्तुं परिषिच्यमानम्। अन्तरादित्ये मनसा चरन्तम्।
 देवानां हृदयं ब्रह्मान्वविन्दत्। ब्रह्मैतद्ब्रह्मण उज्जभार। अर्कः
 श्रोतन्तः सरिरस्य मध्ये। आ यस्मिन्सप्त परेवः। मेहन्ति
 बहुलाः श्रियम्। बह्वश्वामिन्द्र गोमतीम्॥२५॥

अच्युतां बहुलाः श्रियम्। स हरिर्वसुवित्तमः। पेरुरिन्द्राय
 पिन्वते। बह्वश्वामिन्द्र गोमतीम्। अच्युतां बहुलाः श्रियम्।
 मह्यमिन्द्रो नियच्छतु। शतं शता अस्य युक्ता हरीणाम्।
 अर्वाडा यातु वसुभी रश्मिरिन्द्रः। प्रमहमाणो बहुलाः

श्रियम्। रश्मिरिन्द्रः सविता मे नियच्छतु॥२६॥

घृतं तेजो मधुमदिन्द्रियम्। मय्ययमग्निर्दधातु। हरिः पतङ्गः
पटरी सुपर्णः। दिविक्षयो नभसा य एति। स न इन्द्रः
कामवरं ददातु। पश्चारं चक्रं परिवर्तते पृथु। हिरण्यज्योतिः
सरिरस्य मध्ये। अजस्रं ज्योतिर्नभसा सर्पदेति। स न इन्द्रः
कामवरं ददातु। सप्त युञ्जन्ति रथमेकचक्रम्॥२७॥

एको अश्वो वहति सप्तनामा। त्रिनाभिं चक्रमजरमनर्वम्।
येनेमा विश्वा भुवनानि तस्थुः। भद्रं पश्यन्त उपसेदुरग्रे। तपो
दीक्षामृषयः सुवर्विदः। ततः क्षत्रं बलमोजश्च जातम्। तदस्मै
देवा अभि सन्नमन्तु। श्वेतः रश्मिं बोभुज्यमानम्। अपां
नेतारं भुवनस्य गोपाम्। इन्द्रं निचिक्युः परमे व्योमन्॥२८॥

रोहिणीः पिङ्गला एकरूपाः। क्षरन्तीः पिङ्गला एकरूपाः।
शतः सहस्राणि प्रयुतानि नाव्यानाम्। अयं यः श्वेतो रश्मिः।
परि सर्वमिदं जगत्। प्रजां पशून्धनानि। अस्माकं ददातु।
श्वेतो रश्मिः परि सर्वं बभूव। सुवन्मह्यं पशून् विश्वरूपान्।

प॒त॒ङ्ग॒म॒क्त॒म॒सुर॑स्य मा॒यया॑ ॥ २९ ॥

हृ॒दा प॑श्यन्ति॒ मन॑सा मनी॒षिणः॑ । स॒मु॒द्रे अ॒न्तः क॒वयो॑
विच॑क्षते । मरी॑चीनां प॒दमि॑च्छन्ति वे॒धसः॑ । प॒त॒ङ्गो वाचं॑
मन॑सा बिभर्ति । तां ग॑न्ध॒र्वोऽव॑द॒द्भर्भे॑ अ॒न्तः । तां द्योत॑मानाः
स्व॒र्यं मनी॑षाम् । ऋ॒तस्य॑ प॒दे क॒वयो॑ निपा॑न्ति । ये ग्रा॒म्याः
प॒शवो॑ वि॒श्वरू॑पाः । वि॒रूपाः॑ सन्तो॑ बहु॒धैक॑रूपाः ।
अ॒ग्नि॒स्ताः अ॒ग्रे प्र॑मु॒मोक्तु॑ दे॒वः ॥ ३० ॥

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जया॑ संवि॒दानः॑ । वी॒तः स्तु॑केस्तुके ।
यु॒वम॒स्मासु॑ निय॑च्छतम् । प्र प्र॑ य॒ज्ञप॑तिन्तिर । ये ग्रा॒म्याः
प॒शवो॑ वि॒श्वरू॑पाः । वि॒रूपाः॑ सन्तो॑ बहु॒धैक॑रूपाः । तेषां
सप्त॑नामि॒ह रन्ति॑रस्तु । रा॒यस्पोषा॑य सुप्र॒जास्त्वाय॑
सुवी॒र्याय॑ । य आ॑र॒ण्याः प॒शवो॑ वि॒श्वरू॑पाः । वि॒रूपाः॑ सन्तो॑
बहु॒धैक॑रूपाः । वा॒युस्ताः अ॒ग्रे प्र॑मु॒मोक्तु॑ दे॒वः । प्र॒जाप॑तिः
प्र॒जया॑ संवि॒दानः॑ । इडा॑यै सृ॒प्तं घृ॑तव॒च्चरा॑च॒रम् । दे॒वा
अन्व॑विन्द॒न्गुहा॑ हि॒तम् । य आ॑र॒ण्याः प॒शवो॑ वि॒श्वरू॑पाः ।

विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः। तेषां सप्तानामिह
रन्तिरस्तु। रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय॥३१॥

आत्मा जनानां विकुर्वन्तं विपश्चिं प्रजानां वसुधानां विराजं चरन्तं गोमतीं मे नियच्छुत्वेकचक्रं
व्योमन्मायया देव एकरूपा अष्टौ च॥—————[११]

सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रपात्। स भूमिं
विश्वतो वृत्वा। अत्यतिष्ठदशाङ्गुलम्। पुरुष एवेदं सर्वम्।
यद्भूतं यच्च भव्यम्। उतामृतत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहति।
एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायांश्च पूरुषः॥३२॥

पादोऽस्य विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि। त्रिपादूर्ध्व
उदैत्पुरुषः। पादोऽस्येहाभवात्पुनः। ततो विष्वङ्कामत्।
साशनानशने अभि। तस्माद्विराडजायत। विराजो अधि
पूरुषः। स जातो अत्यरिच्यत। पश्चाद्भूमिमथो पुरः॥३३॥

यत्पुरुषेण हविषा। देवा यज्ञमतन्वत। वसन्तो
अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः। सप्तास्यासन्परि-
धयः। त्रिः सप्त समिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः।

अबध्नन्पुरुषं पशुम्। तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं
जातमग्रतः॥ ३४॥

तेन देवा अयजन्त। साध्या ऋषयश्च ये। तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः।
सम्भृतं पृषदाज्यम्। पशूँस्ताँश्चक्रे वायव्यान्।
आरण्यान्ग्राम्याश्च ये। तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः। ऋचः
सामानि जज्ञिरे। छन्दाँसि जज्ञिरे तस्मात्।
यजुस्तस्मादजायत॥ ३५॥

तस्मादश्वा अजायन्त। ये के चौभयादतः। गावो ह जज्ञिरे
तस्मात्। तस्माज्जाता अजावयः। यत्पुरुषं व्यदधुः। कतिधा
व्यकल्पयन्। मुखं किमस्य कौ बाहू। कावूरू पादावुच्येते।
ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत्। बाहू राजन्यः कृतः॥ ३६॥

ऊरू तदस्य यद्वैश्यः। पद्भ्यां शूद्रो अजायत। चन्द्रमा
मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च।
प्राणाद्वायुरजायत। नाभ्या आसीदन्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः
समवर्तत। पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथा लोकाँ

अकल्पयन्॥ ३७॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसस्तु
पारे। सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः। नामानि
कृत्वाऽभिवदन् यदास्तैः। धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार। शक्रः
प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः। तमेवं विद्वानमृतं इह भवति। नान्यः
पन्था अयनाय विद्यते। यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः। तानि
धर्माणि प्रथमान्यासन्। ते ह नाकं महिमानः सचन्ते। यत्र
पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ ३८॥

पूरुषः पुरोऽग्रतोऽजायत कृतोऽकल्पयन्नासं द्वे च (ज्यायानधि पूरुषः। अन्यत्र

पूरुषः॥)॥ [१२]

अद्भ्यः सम्भूतः पृथिव्यै रसाच्च। विश्वकर्मणः समवर्तताधि।
तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे।
वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्।
तमेवं विद्वानमृतं इह भवति। नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय।
प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः। अजायमानो बहुधा

विजायते॥३९॥

तस्य॒ धीराः॒ परि॑जानन्ति॒ योनि॑म्। मरी॑चीनां प॒दमि॑च्छन्ति
वे॒धसः॑। यो दे॒वेभ्य॑ आत॑पति। यो दे॒वानां॑ पु॒रोहि॑तः।
पूर्वो॒ यो दे॒वेभ्यो॑ जा॒तः। नमो॑ रु॒चाय॑ ब्राह्म॑ये। रुचं॑ ब्रा॒ह्मं
ज॒नय॑न्तः। दे॒वा अग्रे॑ तद॑ब्रुवन्। यस्त्वै॒वं ब्रा॑ह्म॒णो वि॒द्यात्।
तस्य॑ दे॒वा अस॑न्वशे॑। ह्रीश्च॑ ते ल॒क्ष्मीश्च॑ प॒त्न्यौ। अ॒होरा॒त्रे
पा॒र्श्वे। नक्ष॑त्राणि रू॒पम्। अ॒श्विनौ॒ व्यात्त॑म्। इ॒ष्टं म॑निषाण।
अ॒मुं म॑निषाण। सर्व॑ मनिषाण॥४०॥

जायते वशे सप्त च॥—————[१३]

भ॒र्ता सन्ध्रि॒यमा॑णो बिभ॑र्ति। ए॒को दे॒वो बहु॑धा निवि॑ष्टः।
य॒दा भा॒रं त॒न्द्रय॑ते स भ॑र्तुम्। नि॒धाय॑ भा॒रं पु॒नर॑स्तमेति।
तमे॒व मृ॒त्युम॑मृ॒तं तमा॑हुः। तं भ॑र्तारं तमु॑ गो॒प्तार॑माहुः। स
भृ॒तो भ्रि॒यमा॑णो बिभ॑र्ति। य ए॒नं वेद॑ स॒त्येन॑ भ॑र्तुम्। स॒द्यो
जा॒तमु॒त ज॑हात्ये॒षः। उ॒तो ज॑रन्तं न ज॑हात्ये॒कम्॥४१॥

उ॒तो ब॒हूने॒कम॑हर्जहार। अत॑न्द्रो दे॒वः स॒दमे॒व प्रा॑र्थः।

यस्तद्वेद॒ यत॑ आब॒भूव॑। स॒न्धां च॒ या॑ सं॒न्दधे॑ ब्रह्म॒णैषः॑।
 रम॑ते॒ तस्मि॑न्नु॒त जी॒र्णे शया॑ने। नैनं॑ जहा॒त्यहः॑ सु॒ पू॒र्व्येषु॑।
 त्वामापो॒ अनु॑ सर्वा॑श्चर॒न्ति जा॒न॒तीः। व॒त्सं पय॑सा पु॒ना॒नाः।
 त्वम॒ग्निः॑ ह॒व्य॒वाहः॑ स॒मि॒न्त्से। त्वं भ॒र्ता मा॑त॒रिश्वा॑
 प्र॒जाना॑म्॥४२॥

त्वं य॒ज्ञस्त्वमु॑वे॒वासि॑ सोमः॑। तव॑ दे॒वा ह॒वमा॑य॒न्ति॒ सर्वे॑।
 त्वमेको॑ऽसि ब॒हू॒ननु॑प्रवि॒ष्टः। नम॑स्ते अस्तु सु॒हवो॑ म ए॒धि।
 नमो॑ वामस्तु शृ॒णु॒तः॑ ह॒वं मे। प्रा॒णापा॑नावजि॒रः॑ स॒ञ्चर॑न्तौ।
 ह॒यामि॑ वां ब्रह्म॒णा तूर्त॑मेतम्। यो मां द्वेष्टि॒ तं ज॑हितं
 यु॒वाना॑। प्रा॒णापा॑नौ संवि॒दानौ॑ ज॒हितम्। अ॒मुष्या॑सु॒नामा॑
 सङ्ग॑साथाम्॥४३॥

तं मे॑ दे॒वा ब्रह्म॒णा संवि॒दानौ॑। व॒धाय॑ दत्तं तम॒हः॑ ह॒नामि॑।
 असं॑ज्ज॒जान॑ स॒त आब॑भूव। यं यं ज॒जान॑ स उ॒ गो॒पो अ॑स्य।
 य॒दा भा॒रं त॒न्द्रय॑ते॒ स भ॑र्तुम्। प॒रास्य॑ भा॒रं पु॒नर॑स्तमेति। तद्वै
 त्वं प्रा॒णो अ॑भवः। म॒हान्भो॑गः प्र॒जाप॑तेः। भुजः॑ क॒रिष्य॑माणः।

यद्देवान्प्राणयो नव॥४४॥

एकं प्रजानाङ्गसाथां नव॥—————[१४]

हरि॑ꣳ हर॑न्त॒मनु॑यन्ति दे॒वाः। वि॒श्वस्ये॑शा॒नं वृष॑भं म॒तीना॑म्।
ब्र॒ह्म स॑रूप॒मनु॑मे॒दमागा॑त्। अय॑नं॒ मा वि॒व॑धीर्वि॒क्रम॑स्व। मा
छि॒दो मृ॒त्यो मा व॑धीः। मा मे॒ बलं॑ वि॒वृ॒हो मा प्र॑मोषीः।
प्र॒जां मा मे॑ रीरिष॒ आयु॑रुग्र। नृ॒चक्ष॑सं त्वा ह॒विषा॑ विधेम।
स॒द्यश्च॑क॒मा॒नाय॑। प्र॒वे॒पा॒नाय॑ मृ॒त्यवे॑॥४५॥

प्रा॒स्मा आ॑शा अशृ॒ण्वन्। का॒मे॒ना॒ज॒नय॑न्पुनः। का॒मे॒न
मे॒ का॒म आ॑गात्। हृ॒द॒या॒द्धृ॒द॒यं मृ॒त्योः। यद॒मी॒षा॒म॒दः
प्रि॒यम्। तदै॒तू॒प॒मा॒भि। परं॑ मृ॒त्यो अनु॑ परे॒हि
प॒न्था॑म्। यस्ते॒ स्व इ॒तरो॑ दे॒व॒या॒ना॑त्। चक्षु॑ष्मते
शृ॒ण्व॒ते ते॑ ब्रवीमि। मा नः॑ प्र॒जाꣳ री॑रिषो॒ मोत॑
वी॒रान्। प्र पू॒र्व्यं म॑न॒सा व॑न्द॒मानः॑। नाध॑मानो वृष॑भं
च॒र्षणी॑नाम्। यः प्र॒जा॒ना॒मे॒क॒रा॒ण्मा॒नु॒षी॒णाम्। मृ॒त्युं य॑जे
प्रथ॑म॒जामृ॒तस्य॑॥४६॥

मृत्यवे॑ वी॒राꣳश्च॑त्वारि॒ च॥—————[१५]

त॒रणि॑र्वि॒श्वद॑र्शतो ज्योति॑ष्कृद॒सि सूर्य॑ । वि॒श्वमा॑ भा॒सि
रोच॑नम् । उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि॒ सूर्या॑य त्वा॒ भ्राज॑स्वत ए॒ष ते
योनिः॑ सूर्या॑य त्वा॒ भ्राज॑स्वते ॥ ४७ ॥

[१६]

आ प्या॑यस्व मदि॒न्तम् सोम॑ वि॒श्वाभि॑रू॒तिभिः॑ । भवा॑ नः
स॒प्रथ॑स्तमः ॥ ४८ ॥

[१७]

ई॒युष्टे॑ ये पू॒र्वतरा॑मप॒श्यन् व्यु॑च्छन्ती॒मुष॑सं म॒र्त्यासः॑ ।
अ॒स्माभि॑रू॒ नु प्र॑ति॒चक्ष्या॑ऽभू॒दो ते य॑न्ति॒ ये अ॑प॒रीषु॑
प॒श्यान् ॥ ४९ ॥

[१८]

ज्योति॑ष्मतीं त्वा सादयामि ज्योति॑ष्कृतं त्वा सादयामि
ज्योति॑र्विदं त्वा सादयामि भास्व॑तीं त्वा सादयामि ज्वल॑न्तीं
त्वा सादयामि मल्मला॑भवन्तीं त्वा सादयामि दी॒प्यमा॑नां
त्वा सादयामि रोच॑मानां त्वा सादया॒म्यज॑स्रां त्वा सादयामि

बृहज्योतिषं त्वा सादयामि बोधयन्तीं त्वा सादयामि जाग्रतीं
त्वा सादयामि॥५०॥

---

[१९]

प्रयासाय स्वाहाऽऽयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहा
संयासाय स्वाहोद्यासाय स्वाहाऽवयासाय स्वाहा शुचे
स्वाहा शोकाय स्वाहा तप्यत्वै स्वाहा तपते स्वाहा
ब्रह्महत्यायै स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥५१॥

---

[२०]

चित्तं सन्तानेन भवं यक्रा रुद्रन्तर्निम्ना पशुपतिं
स्थूलहृदयेनाग्निं हृदयेन रुद्रं लोहितेन शर्वं मर्तस्त्राभ्यां
महादेवमन्तः पार्श्वेनौषिष्ठहनं शिङ्गीनिकोश्याभ्याम्॥५२॥

---

[२१]

तच्छं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। दैवीः
स्वस्तिरस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्।

शं नो॑ अस्तु द्वि॒पदे॑। शं चतु॑ष्पदे। ॐ शान्तिः॒ शान्तिः॒
शान्तिः॑॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>